

Alþingi
Erindi nr. P 140/2537
komudagur 16.5.2012

Reykjavík, 16. maí 2012

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Umsögn Barnaheilla - Save the Children á Íslandi um frumvarp til laga um breytingu á lögum um framhaldsskóla, nr. 92/2008, með síðari breytingum (réttur og ábyrgð nemenda og efnisgjöld). um Þingskjal 1150 — 715. mál.

(Lagt fyrir Alþingi á 140. löggjafarþingi 2011–2012.)

Barnaheill - Save the Children á Íslandi telja breytingar þær sem koma fram í umræddu frumvarpi til bóta og til þess fallnar að auka rétt nemenda í framhaldsskólum og stuðla að því að framhaldsskólinn sé fyrir öll ungmenni á framhaldsskólaaldri.

Barnaheill - Save the Children á Íslandi leggja áherslu á þá grundvallarreglu barnaréttarins og Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna að ávallt beri að hafa hag og þarfir barnsins að leiðarljósi þegar málefni þess eru ráðin, sama hver þau eru. Samkvæmt barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna og íslenskum lögum er einstaklingur barn til 18 ára aldurs. Foreldrar bera höfuðábyrgð á uppeldi barna sinna og að veita þeim leiðsögn og stuðning. Samkvæmt 12. og 13. grein sáttmálans eiga börn rétt á að tjá sig og láta skoðanir sínar í ljós og ber yfirvöldum að taka réttmætt tillit til skoðana barna. Samkvæmt 28.gr. sáttmálans skal agi í skólum samrýmast mannlegri reisn barnsins og vera í samræmi við barnasáttmálann. Barnaheill - Save the Children á Íslandi leggja áherslu á mikilvægi þess að þetta sé haft að leiðarljósi þegar settar eru reglur um aga í framhaldsskólum, hvernig tekið er á agamálum og um samskipti nemenda og starfsfólks.

Barnaheill- Save the Children á Íslandi gera eftirfarandi athugasemdir við 2. gr. frumvarpsins:

I. Athugasemd við a. (33. gr. a.) um ábyrgð nemenda.

1. Í 2. gr. frumvarpsins, 2. mgr. segir: *Nemendum ber að hlíta fyrirmælum kennara og starfsfólks framhaldsskóla í öllu því sem skólann varðar, fara eftir skólareglum og fylgja almennum umgengnisreglum í samskiptum við starfsfólk og samnemendur.* Samtökin ítreka mikilvægi þess að 28. gr. barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna sé höfð í heiðri og fyrirmæli, skólareglur og samskipti nemenda og starfsfólks samrýmist mannlegri reisu nemenda. Jafnframt er mikilvægt að nemendur hafi tækifæri til að tjá sig um eigin málefni, láta skoðanir sínar í ljós og að tekið sé réttmætt tillit til skoðana þeirra.

2. Í 2.gr. frumvarpsins er kveðið á um að ef hegðun nemanda er ábótavant sé hægt að vísa honum tímabundið eða ótímabundið úr skóla meðan mál hans skv. 3. mgr. 2.gr. frumvarpsins, sé útkljáð. Í athugasemdum um frumvarpið segir að gert sé ráð fyrir að ráðherra setji í reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd greinarinnar.

Barnaheill- Save the Children á Íslandi telja mikilvægt að í reglugerðinni komi skýrt fram fyrir hvers konar brot sé hægt að vísa nemanda úr skóla, s.s. broti á skólareglum svo það sé ekki háð geðþóttaákvörðun skólayfirvalda að vísa nemanda úr skóla.

Samtökin telja jafnframt mjög mikilvægt að sé nemanda vísað úr skóla tímabundið eða ótímabundið sé honum samhliða fundið annað úrræði, þannig að ekki verði rof á skólagöngu hans. Samtökin telja að það sé nemandanum og samfélaginu öllu fyrir bestu. Það er jafnframt í samræmi við lög um framhaldsskóla sem samþykkt voru árið 2008, en þar var í fyrsta sinn skilgreindur í lögum réttur nemenda til náms í framhaldsskóla, m.a. með innleiðingu fræðsluskyldu til 18 ára aldurs sem legðist á stjórnvöld.

II Athugasemd við b. (33. gr. b.) um skólabrag.

Barnaheill- Save the Children á Íslandi fagna þeim áherslum sem eru í 2. gr. frumvarpsins (gr. 33 b) um skólabrag. Samtökin taka undir það að allt skólasamfélagið skuli leggja sitt af mörkum til þess að stuðla að og viðhalda góðum starfsanda og jákvæðum skólabrag, en leggja þó áherslu á að góður skólabragur er aðallega á ábyrgð stjórnenda, kennara og starfsfólks skólanna.

Samtökin fagna því að skólum sé gert að setja skólareglur, þar sem kveðið er á um almenna umgengni, samskipti, heilbrigðar lífsvenjur, skólasókn, námsframvindu, meðferð ágreiningsmála og beitingu viðurlaga og að birta skuli skólareglur í skólanámskrá. Slíkt er til hagsbóta fyrir nemendur, foreldra og starfsfólk skóla og gerir það að verkum að síður er beitt geðþóttaákvörðunum við beitingu viðurlaga.

Samtökin vilja sérstaklega fagna því ákvæði um að framhaldsskólar skuli hafa heildstæða stefnu um það hvernig fyrirbyggja eigi að líkamlegt, andlegt eða félagslegt ofbeldi eigi sér stað í skólastarfi og áætlun um framkvæmd tilkynningarskyldu samkvæmt barnaverndarlögum og jafnframt um hvernig brugðist er við tilvikum um einelti, annað ofbeldi og félagslega einangrun. Barnaheill- Save the Children á Íslandi telja slíkt mikið framfaraskref börnum á Íslandi til heilla.

Barnaheill- Save the Children á Íslandi gera eftirfarandi athugasemdir við 3. gr. frumvarpsins:

Barnaheill- Save the Children á Íslandi mæla gegn því að ákvæði um innheimtu efnisgjalds af nemendum sem njóta verklegrar kennslu vegna efnis sem skóli léti þeim í té og þeir þyrftu að nota í námi sínu, verði framlengt. Samtökin telja slíkt mismuna nemendum eftir því hvenær þeir stunda nám og jafnframt geti stuðlað að því að nemendur farið ekki í verknám. Jafnframt leggja samtökin til að skoðað verði heildstætt hver kostnaður framhaldsskólanemenda og foreldra þeirra er vegna kaupa á námsgögnum fyrir nemendur og leitað verði leiða til að draga úr kostnaði. Samtökin telja að námsgögn skuli vera nemendum að kostnaðarlausu til 18 ára aldurs.

Virðingarfyllt,

f.h. Barnaheilla - Save the Children á Íslandi

Ágúst Þórðarson,

framkvæmdastjóri

Barnaheill - Save the Children Iceland - Suðurlandsbraut 24, 108 Reykjavík
s. 553 5900 - fax. 553 5960 - barnaheill@barnaheill.is - www.barnaheill.is

Alþingi
Erindi nr. P 140/2392
komudagur 11.5.2012

Nefndarsvið Alþingis

Austurstræti 8-10

150 Reykjavík

Reykjavík 11. maí 2012

Efni: Umsögn Félags framhaldsskólakennara um 715. þingmál, frumvarp til laga um breytingu á lögum um framhaldsskóla, nr. 92/2008, með síðari breytingum

Við er til beiðni til Kennarasambands Íslands frá alsherjar- og menntamálnefnd sem barst með tölvupósti, 2. maí þar sem óskað er eftir umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um framhaldsskóla, nr. 92/2008, með síðari breytingum. Athugasemdir Félags framhaldsskólakennara skiptast í tvennt. Annars vegar almennar athugasemdir og hins vegar athugasemdir við einstakar greinar. Athugasemdir FF eru þar settar inn í afmarkaða ramma.

Almennar athugasemdir

Félag framhaldsskólakennara er þeirrar skoðunar að það efni sem nú er bætt við framhaldsskólalögin sé nauðsynleg viðbót og skapi betra samræmi milli laga um grunnskóla og framhaldsskóla. Félagið hefði þó viljað koma fyrir að vinnu við breytingar á lögnum og eiga kost á meira samráði um þær. Með vísun til IV. greinar athugasemda með frumvarpinu er það að fá að senda inn athugasemdir eins og hér er gert ekki eiginlegt samráð um efnið. FF dregur í efa að lagabreytingarnar komist til raunverulegrar framkvæmdar ef ekki er gert ráð fyrir kostnaði vegna þeirra. Má þar sem dæmi nefna, vinnu vegna samráðs við foreldra, kostnað við að efla skólabrag, kostnað vegna eineltisáætlana o.fl.

Enn vantar verulega upp á að lögin séu komin til fullrar framkvæmdar. Að teknu tilliti til þeirra ákvæða sem framkvæmd hefur verið frestað á bendir félagið á 36. grein um heilsuvernd, hollustuhætti og forvarnir og 51. grein um námsgögn, sem dæmi um efni laganna sem nemendur eiga mikið undir að verði tekið föstum tókum og framkvæmt.

Loks er bent á að gera þarf ráð fyrir símenntun fyrir kennara, námsráðgjafa og stjórnendur í framhaldskólum til að tryggja að þær breytingar sem þessi nýju ákvæði laganna sem einnig má telja að tengist innleiðingu grunnþátta leiði til jákvæðra breytinga á skólastarfi.

Virðingarfyllt
Aðalheiður Steingrimsdóttir

Aðalheiður Steingrimsdóttir

Formaður félags framhaldsskólakennara

Athugasemdir við einstakar greinar

1. gr.

33. gr. laganna orðast svo, ásamt fyrirsögn:

Réttur nemenda.

Framhaldsskóli er vinnustaður nemenda. Allir nemendur framhaldsskóla eiga rétt á kennslu við sitt hæfi í hvetjandi námsumhverfi í viðeigandi húsnæði sem tekur mið af þörfum þeirra og almennri velliðan. Framhaldsskóli skal í hvívetna haga störfum sínum þannig að nemendur finni til öryggis og njóti hæfileika sinna. Þess skal gætt við skipulag skólastarfs að virt séu almenn vinnuverndarsjónarmið. Nemendur eiga rétt á því að koma sjónarmiðum sínum á framfæri varðandi námsumhverfi, námstilhögun, fyrirkomulag skólastarfs og aðrar ákvarðanir sem snerta þá. Taka skal tillit til sjónarmiða þeirra eins og unnt er.

Athugasemdir við 1. grein

- A. Í fyrstu málsgrein er fjallað um rétt nemenda. Í henni eða í reglugerð, sem þá þyrfti að setja heimild fyrir, þurfi að kveða nánar á um réttindi nemenda til stuðnings, þjónustu, fjölda í námshópum og mannafla í framhaldsskólum.
- B. Í lok efnisgreinarinnar er kveðið á um rétt nemenda til að koma sjónarmiðum sínum á framfæri og að taka eigi tillit til sjónarmiða þeirra. Þarna verður að koma fram hvernig á að taka tillit til sjónarmiðanna og á hvaða vettvangi.

2. gr.

Á eftir 33. gr. koma tvær nýjar greinar, 33. gr. a og 33. gr. b, sem orðast svo, ásamt fyrirsögnum:

a. (33. gr. a)

Ábyrgð nemenda.

Nemendur bera ábyrgð á eigin námi, framkomu sinni og samskiptum.

Nemendum ber að hlíta fyrirmælum kennara og starfsfólks framhaldsskóla í öllu því sem skólann varðar, fara eftir skólareglum og fylgja almennum umgengnisreglum í samskiptum við starfsfólk og samnemendur.

Ef hegðun nemanda og skólasókn reynist verulega áfátt ber skólanum að leita orsaka þess og reyna að ráða á því bót, m.a. með viðtölum við nemandann sjálfan og foreldra hans sé hann yngri en 18 ára.

Meðan mál skv. 3. mgr. er óútkljáð getur skólameistari vísað nemanda úr skóla um stundarsakir eða ótímabundið, enda tilkynni hann nemandanum, og foreldrum hans sé hann yngri en 18 ára, tafarlaust þá ákvörðun. Um slíka ákvörðun gilda ákvæði stjórnsýslulaga. Skólinn skal leiðbeina nemanda yngri en 18 ára, sem vísað er úr skóla ótímabundið, um mögulega endurkomu í nám óski hann þess.

Við ákvörðun skólameistara um rétt eða skyldur skv. 2. mgr. 1. gr. stjórnsýslulaga, svo sem brottvísun úr skóla í fleiri en einn skóladag eða að nemandi sé meinað að sækja kennslutíma í ákveðnu fagi eða námsgrein um nokkurt skeið, skal fylgja reglum stjórnsýslulaga um málsmeðferð. Ákvörðun skólameistara er kæránleg til ráðherra. Um málskot gilda ákvæði VII. kafla stjórnsýslulaga.

Ráðherra mælir nánar fyrir um framkvæmd þessarar greinar í reglugerð.

b. (33. gr. b)

Skólabragur.

Öllum aðilum skólasamfélagsins ber að leggja sitt af mörkum til þess að stuðla að og viðhalda góðum starfsanda og jákvæðum skólabrag.

Skólastjórnendum og kennurum ber að eiga samráð við foreldra um hegðun, líðan og samskipti barna þeirra yngri en 18 ára. Foreldrum ber með sama hætti að eiga samráð við skólann um skólagöngu barna sinna. Sama á við um aðra forsjáraðila barna í viðkomandi skóla.

Hver skóli skal setja sér skólareglur og birta þær í skólanámskrá. Í reglunum skal m.a. kveðið á um hegðun og almenna umgengni, samskipti, heilbrigðar lífsvenjur, skólasókn, námsframvindu, meðferð ágreiningsmála og beitingu viðurlaga.

Framhaldsskólar skulu hafa heildstæða stefnu um það hvernig fyrirbyggja eigi að líkamlegt, andlegt eða félagslegt ofbeldi eigi sér stað í skólastarfi.

Skólar skulu einnig hafa áætlun um framkvæmd tilkynningarskyldu samkvæmt barnaverndarlögum, um hvernig brugðist er við tilvikum um einelti, annað ofbeldi og félagslega einangrun.

Ráðherra er heimilt að mæla nánar fyrir um ábyrgð og skyldur aðila skólasamfélagsins í reglugerð sem sett er sameiginlega á grundvelli þessarar greinar og 33. gr. a. Þar skal m.a. mælt fyrir um starfrækslu fagráðs á vegum ráðuneytisins er verði ráðgefandi í eineltismálum.

Athugasemdir við 2. grein

- A. Í annarri málsgrein standi: Skólastjórnendum, námsráðgjöfum og umsjónarkennurum. Þessi skipan mála væri meira í samræmi við skipan framhaldsskóla og líklegra til samráðs en ef allir kennarar sem kenna nemandanum settu sig í samband við forráðamenn nemenda.
- B. FF telur að mæla ætti fyrir um starfsrækslu fagráðsins í iögunum á skuldbindandi hátt. Í því sambandi er bent á skuldbindandi yfirlýsingu félags- og tryggingamálaráðuneytis, mennta- og menningarmálaráðuneytis og heilbrigðisráðuneytis í Greinargerð um mögulegar aðgerðir gegn einelti í skólum og á vinnustöðum sem gefin var út í júní síðastliðinn en þar er kveðið á stofnun fagráðs um einelti. Í greinargerðinni er líka fjallað um mikilvægi þess að starfandi kennurum standi til boða fræðslufundir og námskeið um jafnréttis- og velferðarmál í skólum.

Alþingi
Erindi nr. P 140/2533
komudagur 16.5.2012

Nefndasvið Alþingis

Austurstræti 8-10

150 Reykjavík

Reykjavík 11.maí 2012

Umsögn um frumvarp til laga nr.92/2008, með síðari breytingum (réttur og ábyrgð nemenda og efnisgjöld).

Félag náms- og starfsráðgjafa gerir athugasemd við 2.grein b. undir Skólabragur. Þar segir: skólastjórnendum og kennurum beri að eiga samráð við foreldra um hegðun, líðan og samskipti barna þeirra yngri en 18 ára. Hér ætti að telja upp **náms- og starfsráðgjafa** ásamt kennurum og skólastjórnendum. Það sama kemur aftur fram undir liðnum: Um 2. grein, um b-lið (33. gr. b). Í 2.mgr. er tekið sérstaklega fram að skólastjórnendum og kennurum beri að eiga samráð við foreldra um hegðun líðan og samskipti barna þeirra og aftur ekki minnst á **náms- og starfsráðgjafa**.

Í athugasemdum við lagafrumvarp þetta undir IV .Samráð eru talin upp ýmis skólasamtök en ekki minnst á **Félag náms- og starfsráðgjafa** og vill félagið gera athugasemd þar að lútandi.

Náms- og starfsráðgjöf er lögbundinn hluti af sérfræðipjónustu skóla.

Starf náms- og starfsráðgjafa í framhaldsskóla felst m.a. í því að vinna með nemendum, foreldrum og starfsfólki skólans að ýmiss konar velferðarstarfi er snýr að námi, líðan og framtíðaráformum nemenda. Náms- og starfsráðgjafi er talsmaður nemenda og aðstoðar hann við úrlausn mála.

F.h. Félags náms- og starfsráðgjafa

Björg Kristjánsdóttir

Alþingi
Erindi nr. P 140/2363
komudagur 11.5.2012

SÍÐMENNT
Félag siðrænna húmanista á Íslandi
Æsufelli 4, 2F
111 Reykjavík
www.sidmennt.is
sidmennt@sidmennt.is

Umsögn frá SÍÐMENNT þann 11. maí 2012.

Mál nr. 715 á 140. löggjafarþingi - „Framhaldsskólar (réttur og ábyrgð nemenda og efnisgjöld)“.

Nefnd: Allsherjar- og menntamálanefnd.

Síðmennt fékk þetta mál til umsagnar og telur þetta mál sig varða þar sem það snýst um réttindi nemenda. Brottvísun hefur töluverð áhrif á nám nemenda og getur jafnvel valdið fjárhagslegum skaða eins og fram mun koma í þessari umsögn. Af þeim ástæðum þarf að tryggja að lagalegur rammi utan um brottvísanir af þessu tagi séu þannig úr gærði gerðar að þær verndi réttindi nemenda.

Lögræði

Í frumvarpinu er ekki gert ráð fyrir aðstæðum ólögráða framhaldsskólanemenda sem eru 18 ára eða eldri. 4. gr. lögræðislaga gerir ráð fyrir nokkrum ástæðum þar sem svipta má fólki lögræði. Sumar þeirra eru þannig úr gærði gerðar að þær koma ekki í veg fyrir að viðkomandi geti farið í nám eða haldið áfram í námi eftir að hafa farið í gegnum lögræðissviptingu. Hafi viðkomandi nemandi verið sviptur lögræði, m.a. vegna þroskahömlunar, er alveg eins líklegt að hann geti lent í aðstæðum sem krefjast þess að skólameistari taki ákvörðun um hvort vísa eigi nemandanum úr skólanum eða ekki. Komi mál vegna slíks nemanda á borð skólameistara hefur nemandinn engin úrræði til þess að biðja um aðstoð annarra.

Sé gert ráð fyrir því að með hugtakinu „foreldri“ sé jafnframt verið að vísa í forráðamenn þegar nemandi er ólögráða, þá þurfi ekki mikla breytingu á frumvarpinu til þess að laga þennan galla.

Skólameistari viðriðinn í málið

Frumvarpið tekur ekki á þeim aðstæðum þegar skólameistari tengist málinu, t.d. ef meint brotleg hegðun beinist að skólameistara sjálfum. Hann gæti því ekki í anda hlutleysisákvæða stjórnsýslulaga tekið ákvörðun um brottvísun nemandans. Finna þarf því hlutlausari aðila til þess að taka ákvörðun við slíkar aðstæður.

Hlið nemanda

Tryggja þarf með betri hætti að nemandi fái að koma með sína hlið á málinu áður en skólameistari tekur ákvörðun um að vísa nemandanum úr skólanum, jafnvel þótt það sé um stundarsakir. Brottvísun getur haft gríðarleg áhrif á nemendur og sé unnið eftir þeirri réttarreglu að hver teljist saklaus þar til sekt er sönnuð þarf skólameistari að heyra hvað nemandi hefur að segja áður en slík íþyngjandi ákvörðun er tekin í málinu. Mælir SÍÐMENNT með því að kveðið sé á um að a.m.k. einn fundur þurfi að hafa farið fram áður en til brottvísunar geti komið.

Þá er einnig mikilvægt að nemandi, sérstaklega þegar þeir eru ólögráða, hafi kost á að tilnefna fulltrúa sem ver rétt hans gagnvart skólafyrvöldum, hvort sem sá fulltrúi er foreldri, forráðamaður, kennari, lögmáður, eða réttindagæslumaður. Þó er ekki gengið það langt í tillögu Siðmenntar að kveða á um að nemandinn skuli tilnefna fulltrúa, heldur er látið nægja að einhver fulltrúi sé til staðar sem hefur það hlutverk og er hæfur til þess að verja rétt nemanda við meðferð málsins.

Nemendur með sérþarfir

Upp geta komið tilvik þar sem brottvísunarmál geta varðað nemanda sem hefur vitsmunalega fötlun eða önnur einkenni sem veikir möguleika hans á að verja rétt sinn þegar málið er tekið fyrir hjá skólameistara. Vandast málið sérstaklega ef nemandi er 18 ára eða eldri en er fær um að sækja nám almennt. Mælir Siðmennt með að réttlátt sé að allir nemendur sem eiga við fötlun að stríða hafi kost á að réttindagæslumaður fatlaðra sækji alla fundi nemandinn sækir vegna málsins. Hins vegar er réttindagæslumaður fatlaðra eingöngu í boði fyrir þá sem falla undir þjónustu sem tilheyrandi lög veita og því er rétt að mæla með því að nemendur geti fengið aðstoð fulltrúa frá tilheyrandi samtökum, t.d. þegar nemandi er einhverfur án þess að teljast falla undir lög um málefni fatlaðs fólks. Sá nemandi gæti átt auðvelt með að læra en illa búinn undir það að verja rétt sinn.

Brottvísun að ósekju

Sé ákvörðun tekin um brottvísun og síðar komist að því að hún var að ósekju eða hún var tilefnislaus, hefur nemandinn afar takmarkaðan rétt til þess að heimta bætur eða að fá úrræði sem taka mið af aðstæðunum sem skólinn kom honum í með brottvísuninni. Sé nemandi t.d. á námslánum getur brottrekstur að ósekju valdið honum fjárhagslegum skaða þar sem hann fær ekki það lánsfé sem hann þarf á að halda til að halda sér uppi.

Röng ákvörðun skólameistara gæti valdið því að nemandi hrökklist úr námi og eigi ekki afturkvæmt í nám þó það sé ósk hans. Þó brottvísunin sé um stundarsakir getur hún valdið því að nemandinn nær ekki að vinna upp tímatapið eða hann missir af verkefnaskilum eða prófum sem eru metin til einkunnar. Við slíkar aðstæður er rétt að skólinn bæti nemandanum þann skaða sem af brottvísuninni leiddi, hvort sem það er gert með fjárbótum eða sérstökum úrræðum innan skólans.

Tillögur að breytingum

Í stað ,yngri en 18 ára‘ í 3. mgr. nýrrar 33. gr. a í frumvarpinu komi: ólögráða

Í stað ,yngri en 18 ára‘ í 1. málsl. 4. mgr. nýrrar 33. gr. a í frumvarpinu komi: ólögráða.

Í stað ,nemenda yngri en 18 ára‘ í 2. málsl. 4. mgr. nýrrar 33. gr. a í frumvarpinu komi:
ólögráða nemenda

Í stað ,barna þeirra yngri en 18 ára‘ í 2. mgr. nýrrar 33. gr. b í frumvarpinu komi: ólögráða
nemenda.

Á eftir 4. mgr. nýrrar 33. gr. a í frumvarpinu komi þrjár nýjar málsgreinar, svohljóðandi:

5. Áður en skólameistari getur tekið ákvörðun skv. 4. mgr. skal hafa farið a.m.k. einn fundur með nemanda ásamt fulltrúa sem ver rétt nemandans.

6. Nemandi, sem fær þjónustu sbr. 2. gr. laga nr. 59/1992, um málefni fatlaðra, skal eiga rétt á að réttindagæslumaður fatlaðra sitji alla fundi með skólameistara vegna mála skv. 3. og 4. mgr.. Nemandi, sem ekki hefur kost á réttindagæslumanni, skal samt sem áður hafa kost á að hafa með sér fulltrúa frá samtökum er fara með málefni er gætu tengst hegðun eða aðstæðum nemandans.

7. Hafi nemandi verið vísað úr skóla að ósekju skal hann eiga rétt á sanngjörnum fjárbótum eða úrræðum innan skólans með því markmiði að bæta allan þann skaða sem brottvísunin olli. Beri úrræðin ekki árangur, án þess að við nemandann sé að sakast, skal nemandinn eiga rétt á endurgreiðslu skólagjalda þeirrar annar sem brottvísunin á sér stað ásamt fjárbótum sem eiga a.m.k. að bæta fyrir þau beinu útgjöld sem hann hefur orðið að taka á sig vegna námsins þá önnina.

F.h. Siðmenntar

Svavar Kjarrval Lúthersson

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Reykjavík, 10. maí 2012

Umsögn

um frumvarp til laga um framhaldsskóla, 715. mál.

Stjórn Sjóðarhóls – ráðgjafarmiðstöðvar ses. hefur tekið til umsagnar frumvarp til laga um framhaldsskóla (réttur og ábyrgð nemenda og efnisgjöld).

Stjórn Sjóðarhóls – ráðgjafarmiðstöðvar ses. fagnar tilkomu ofangreinds frumvarps og telur að það hafi í för með sér úrbætur fyrir nemendur á framhaldsskólástigi. Sérstaklega er ánægjulegt það sem fram kemur í 1. grein um rétt nemenda „Allir nemendur framhaldsskóla eiga rétt á kennslu við sitt hæfi í hvetjandi námsumhverfi í viðeigandi húsnæði sem tekur mið af þörfum þeirra og almennri vellíðan“. Einnig er ánægjuleg sú aukna áhersla sem lögð er á samstarf á milli skóla og heimila.

Stjórn Sjóðarhóls vill þó gera eftirfarandi athugasemd við frumvarpið:

Í 33. gr.a. er fjallað um ábyrgð nemenda. Mikilvægt er að nemendum sé gert kleift að axla þá ábyrgð sem til er ætlast af þeim. Jafnframt er mikilvægt að reglur s.s. skóla- og umgengnisreglur séu settar fram á skýran hátt svo að nemendur viti til hvers er ætlast af þeim. Sérstaklega á þetta við um nemendur með sérþarfir sem oft á tíðum meðtaka ekki upplýsingar sem gefnar eru yfir hóp. Viljum við þó taka skýrt fram að ekki er hér átt við að nemendur eigi ekki að bera ábyrgð heldur að þeim sé gert það kleift með stuðningi og eftirfylgd innan skólans.

Virðingarfyllst, fyrir hönd stjórnar Sjóðarhóls – ráðgjafarmiðstöðvar ses.,

Guðríður Hlíf Aðalsteinsdóttir,
framkvæmdastjóri Sjóðarhóls

Nefndasvið Alþingis
Allsherjar- og menntamálanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 10. maí 2012
UB: 1205/4.1.1

Efni: Frumvarp um breytingu á lögun um framhaldsskóla, nr. 92/2008, með síðari breytingum (réttur og ábyrgð nemenda og efnisgjöld), 715. mál.

Vísað er til tölvupósts frá nefndasviði Alþingis, dags. 3. maí 2012, þar sem óskað er eftir umsögn umboðsmanns barna um ofangreint frumvarp. Umboðsmaður barna þakkar fyrir tækifærið að koma með athugasemdir við frumvarpið.

Umboðsmanni barna gafst kostur á að gera athugasemdir við drög að frumvarpinu á fyrri stigum. Hér að neðan er sú umsögn sem embættið sendi mennta- og menningarmálaráðuneytinu í febrúar sl. birt að miklu leyti orðrétt.

Umboðsmaður barna fagnar því að gera eigi breytingar á lögum um framhaldsskóla og að leitast sé við að tryggja réttindi og velferð nemenda í framhaldsskóla, t.d. með því að lögfesta ákvæði um réttindi nemenda og ákvæði um skólabrag. Umboðsmaður barna gerir þó eftirfarandi athugasemdir við frumvarpið.

Í 1. gr. frumvarpsins er talað um að virða skuli vinnuverndarsjónarmið. Umboðsmaður hefur áhyggjur af því að ekki sé nægilega skýrt hvað sé átt við með hugtakinu vinnuverndarsjónarmið. Hugsanlega væri ástæða til að útskýra það í lögskýringargögnum. Umboðsmaður telur til dæmis mikilvægt að í ákvæðinu segi að gæta skuli þess að vinnuálag í skóla sé hæfilegt þannig að nemendur fái nægjanlega hvíld frá skipulögðu starfi innan hvers skóladags og skólaárs, sbr. 13. gr. grunnskólalaga nr. 91/2008. Einnig má nefna kröfur um hljóðvist, loftgæði, lýsingu, húsbúnað o.s.frv.

Í 2. gr. frumvarpsins bætast við tvær nýjar greinar. Í 4. mgr. 33. gr. a segir að meðan mál skv. 3. mgr. sama ákvæðis hefur ekki verið leyst getur skólameistari vísað nemanda úr skóla um stundarsakir eða ótímabundið, enda tilkynni hann nemanda og foreldrum sé nemandi yngri en 18 ára, tafarlaust um þá ákvörðun. Umboðsmaður barna leggur áherslu á að nemendum sé einungis vísað úr skóla ef brýn þörf er á því. Umboðsmaður leggur til að kveðið sé á um að gæta skuli meðalhófs þegar ákvörðun um brottvísun er tekin og ávallt skuli leita vægari úrræða. Auk þess minnir umboðsmaður barna á 3. gr. Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna en í því ákvæði er kveðið á um að allar ákvarðanir skuli teknar með hagsmuni barns að leiðarljósi. Þá ber einnig að hafa í huga 12. gr. Barnasáttmálans sem kveður á um rétt barna til að tjá sig í málum sem þau varða og að hlustað sé á skoðanir þeirra. Slík ákvörðun varðar veigamikil réttindi nemandans og er því mikilvægt að málsmeðferð sé sérstaklega vönduð og að skólastjórar séu meðvitaðir um skyldur sínar samkvæmt stjórnsýslulögum. Öll börn rétt á því að fá menntun við sitt hæfi, sbr. 28. gr. Barnasáttmálans og 32. gr. laga um framhaldsskóla. Telur umboðsmaður barna því mikilvægt að önnur úrræði verði fundin fyrir nemendur undir 18 ára aldri

eins fljótt og hægt er ef þeim er vísað úr skóla. Umboðsmaður treystir því að nánar verði kveðið á um aðkomu foreldra þegar barni er vísað úr framhaldsskóla í reglugerð líkt og er gert í 15. gr. reglugerðar um ábyrgð og skyldur aðila skólasamfélagsins í grunnskólum nr. 1040/2011.

Umboðsmaður barna vill gjarnan nota tækifærið til að lýsa yfir áhyggjum af þeim hópi unglunga sem eiga erfitt með að fóta sig í framhaldsskólum landsins. Brottfall nemenda úr framhaldsskólum er hátt og líðan þessa hóps oft ekki góð. Reglugerð um framhaldsskóla nr. 105/1990 hefur nú formlega verið felld úr gildi og þykir umboðsmanni barna miður að með nýju regluverki verði nemendum framhaldsskólanna ekki tryggður sami eða betri réttur og fyrra fyrirkomulag átti að tryggja þeim varðandi rétt nemenda til sálfræðipjónustu (31. gr.). Ljóst er að ef vilji er fyrir hendi er hægt að draga úr brottfalli og bæta hag nemenda í framhaldsskólum með því að tryggja þeim góða þjónustu. Umboðsmaður hvetur Alþingi til að huga að því að tryggja börnum a.m.k. sambærilegan rétt og reglugerð nr. 105/1990 um framhaldsskóla kvað á um.

Virðingarfyllst,

Margrét María Sigurðardóttir,
umboðsmaður barna
